

1.1.9 מוגבלויות

אמנת האו"ם בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות מגדירה **צעירים כבעלי מוגבלות** אם יש להם ליקוי גופני, נפשי, שכלי או חושי, אשר באינטראקציה עם מחסומי גישה ומכשולים סביבתיים, קיים סיכוי גבוה שהוא יפגום ביכולתם להשתתפות שווה בחברה למשך יותר משישה חודשים.

- לכ-194,000 ילדים ובני נוער מתחת לגיל 18 ישנה מוגבלות קשה מוכרת (כ-1.5%).
- ל-3.6% מבין הצעירים החיים במשקי בית פרטיים ישנה מוגבלות.
- כ-21,000 צעירים עם מוגבלויות מתגוררים במוסדות של שירותי הרווחה לילדים ונוער.
- כ-102,000 ילדים ובני נוער עם מוגבלויות מתגוררים במוסדות תמיכה להשתלבות בחברה.
- ברפובליקה הפדרלית של גרמניה חיות כ-390,000 משפחות, שבהן אמהות או אבות עם מוגבלויות חיים יחד עם ילדיהם הקטינים.

1.1.9 מוגבלויות

על פי סעיף 2 פסקה 1 בספר החוקים הוציאלי השמיני, אדם עם מוגבלות מוגדר כמי שיש לו ליקוי גופני, נפשי, שכלי או חושי, אשר באינטראקציה עם מחסומי גישה ומחסומים סביבתיים עלול בסבירות גבוהה למנוע ממנו להשתתף השתתפות שווה בחברה יותר משישה חודשים. ליקוי מעין זה קיים כאשר המצב הגופני והבריאותי חורג מהמצב האופייני לגיל. אנשים נמצאים בסיכון למוגבלויות אם ישנה היתכנות לליקוי מעין זה.

עקב מחסור בנתונים מקיפים או סטטיסטיקות, לא קיימת עד כה סקירה כללית מהימנה בדבר צעירים עם מוגבלויות החיים בגרמניה.

על פי סטטיסטיקת הרישום של אנשים בעלי מוגבלות חמורה מוכרת, ב-2019 הוכרו כ-158,000 ילדים וצעירים מתחת לגיל 18 כבעלי נכות חמורה (קרי דרגת נכות של 50% לפחות בסולם של 20%-100%). עם זאת, נתונים אלה אינם מצפים הואיל ולא כל המשפחות מבקשות או מקבלות הכרה מעין זו.

סקר מפקד האוכלוסין הקטן שנערך ב-2017 הראה כי כ-3.6% מהצעירים מתחת לגיל 25 המתגוררים בבתים הם בעלי מוגבלויות. בהתבסס על כ-20 מיליון צעירים מתחת לגיל 25 החיים בגרמניה, מדובר בכ-720,000 צעירים.

מתווספים אליהם צעירים עם מוגבלויות החיים במוסדות. בשל חלוקת האחריות כיום בין שירותי הרווחה לילדים ונוער (עבור צעירים עם/בסיכון למוגבלות נפשית) לבין שירותי הסיוע בהשתלבות לפי ספר החוקים הוציאלי השמיני (עבור צעירים עם/בסיכון למוגבלות פיזית ונפשית). יש להיעזר בשתי סטטיסטיקות שונות לשם כך: ביחס לרווחת הילדים והנוער (סעיף 35 א' בספר החוקים הוציאלי השמיני) נרשמו 22,517 מקרים של עזרה לצעירים מתחת לגיל 27 עם/בסיכון למוגבלות נפשית בשנת 2019, ובמסגרת הסיוע בהשתלבות לפי ספר החוקים הוציאלי השמיני נרשמו 103,537 מקרים של עזרה לצעירים מתחת לגיל 18 עם/בסיכון למוגבלות פיזית ו/או נפשית. עם זאת, ביחס לנתון האחרון יש לקחת בחשבון שהסטטיסטיקה לגבי הסיוע בהשתלבות אינה מבדילה בין סיוע שניתן בבית או במוסד, כך שהנתונים כוללים גם מספר גדול של צעירים המתגוררים בבתים ונזרזים רק מדי פעם בסיוע (למשל במעונות יום).

בתי הספר מהווים תחום קריטי במיוחד לילדים ונוער עם אבלי מוגבלויות. הסטטיסטיקה מבדילה בין קיומם או אי-קיומם של צרכים חינוכיים מיוחדים שהוכרו על ידי מערכת החינוך. בשנת 2018, בקרב כ-556,300 תלמידים הוכרו צרכים חינוכיים מיוחדים מעין אלה, מתוכם כ-321,000 תלמידים למדו בבתי ספר לחינוך מיוחד, כלומר לא בבתי ספר רגילים עם ילדים ובני נוער ללא מוגבלויות (ועידת שרי החינוך משנת 2018).

בגרמניה ישנן כ-390,000 משפחות שבהן אמהות או אבות עם מוגבלויות חיים יחד עם ילדיהם הקטינים. הורים שהם חולים כרוניים שאין ברשותם תעודת המעידה על נכות קשה אינם כלולים בנתון הר"ל.

ליקאה נוספת

- Bundesregierung (2021). Teilhabereport der Bundesregierung über die Lebenslagen von Menschen mit Beeinträchtigungen vom 9. März 2021, BT-Drucksache 19/27890; online: <https://dserver.bundestag.de/btd/19/278/1927890.pdf> (last accessed: 31 May 2021).
- Fendrich, Sandra/Pothmann, Jens/Tabel, Agathe (2021): Aktuelle Trends in den Eingliederungshilfen für junge Menschen. In: dies.: Monitor Hilfen zur Erziehung, Dortmund (in publication).
- Kultusministerkonferenz (KMK) (2020). Sonderpädagogische Förderung in Schulen 2009 bis 2018, Statistische Veröffentlichungen der Kultusministerkonferenz, no. 223; online: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Statistik/Dokumentationen/Dok223_SoPae_2018.pdf (last accessed: 31 May 2021).
- Statistisches Bundesamt (DESTATIS) (2020a). Statistik der schwerbehinderten Menschen 2019; online: <https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Gesundheit/Behinderte-Menschen/Publikationen/Downloads-Behinderte-Menschen/sozial-schwerbehinderte-kb-5227101199004.html> (last accessed: 31 May 2021).
- Statistisches Bundesamt (DESTATIS) (2020b). Öffentliche Sozialleistungen – Lebenslagen der behinderten Menschen. Ergebnis des Mikrozensus 2017; online: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Gesundheit/Behinderte-Menschen/Publikationen/Downloads-Behinderte-Menschen/lebenslagen-behinderter-menschen-5122123179004.pdf?_blob=publicationFile (last accessed: 31 May 2021).
- Tabel, Agathe/Fendrich, Sandra: Eingliederungshilfen (Article 35a SGB VIII and Section 6 SGB XII. In: Autorengruppe Kinder- und Jugendhilfestatistik: Kinder- und Jugendhilfereport Extra 2021. Dortmund, p. 26–30.